

Анотація навчальної дисципліни «Філософські теорії значення»

Анотація. Філософія мови була і залишається провідною філософською дисципліною. Основна тема цієї дисципліни – проблема значення мовних виразів. Існують різні витлумачення, різні теорії значень. Серед основних наріжних тенденцій сучасної філософії різних напрямів і традицій потужне розповсюдження і вплив притаманні контекстуалізму. Йдеться про суттєву увагу до і залучення в аналіз мовних значень особливостей контексту, характерного для розглядуваного феномену чи процесу, адже контекстуальна ситуація визнається визначальною для їх суттєвого розуміння і пояснення завдяки мовленнєвим експлікаціям. З іншого боку, контекстуалізм виявляється суміщеним, узгодженим з іншими провідними тенденціями і «поворотами» (зокрема, лінгвістичним, прагматичним, концептуалістським, до практичної філософії) в сучасній філософії. Хоча, в певному сенсі контекстуалізм, релятивізм, інваріантизм, прагматизм можуть розумітися не тільки як такі, що узгоджуються між собою, а і як такі тенденції, що конкурують.

Контекстуалізм актуалізувався в філософії мови в середині ХХ століття, і отримав розповсюдження разом із розповсюдженням прагматичного розуміння мови і мовлення. Разом з тим, другою сферою широкого розповсюдження і застосування тенденції контекстуалізму є епістемологія (що була і залишається основною філософською дисципліною в європейській філософії починаючи з часів модерну; а в аналітичній традиції (де філософія завжди приймала наукоподібний характер) від початку епістемологічна проблематика аналізувалася засобами і в межах філософії мови, а пізніше і дотепер – філософії свідомості).

На сьогодні контекстуалізм є поширеною тенденцією, і це поширення не обмежується тільки філософією мови і епістемологією. Контекстуалізм залучається як в традиційно теоретичні (окрім епістемології – онтологія, логіка, антропологія і ін.), так і практичні (в першу чергу – етика, соціальна філософія, естетика, філософія історії, філософія культури) філософські дисципліни, а також, звичайно в ті, що важко диференціювати за цим традиційним розподілом.

В такий спосіб, в даний навчальний курс залучаються як традиційні підходи до аналізу мовних значень різних традицій і дисциплін філософії 20 ст., так і альтернативні підходи. Спеціальна увага приділяється аналітичній філософії. Серед основних авторів, доробок яких є наріжною джерельною базою, варто згадати: Т. Вільямсона (Т. Williamson), К. ДеРоса (К. DeRose), Г. Капелена (Н. Cappelen) та ін.

Мета навчальної дисципліни: дати знання про зміст і способи використання концепцій та методів контекстуалізму про значення в сучасній філософії мови.

Попередні вимоги:

Аспірант/магістр/бакалавр має знати: основний зміст і проблеми сучасної філософії; способи застосування основних категорій та ідей у сучасній теоретичній філософії, місце і роль філософії у формуванні наукового світогляду та сучасної культури; історію теоретичної і практичної філософії.

Аспірант/магістр/бакалавр має вміти: використовувати сучасні філософські категорії та ідеї у дослідженні проблем філософії; мати професійні погляди на розв'язання проблем теоретичної філософії; аналізувати й фахово застосовувати першоджерела та дослідницьку літературу з теоретичної і практичної філософії.

Змістовні модулі:

Тема 1. Контекстуалізм в філософії мови.

Тема 2. Контекстуалістська настанова про значення: історія запровадження і поширення.

Тема 3. Контекстуалізм значень: вплив на епістемологію.

Тема 4. Інваріантизм про значення як альтернатива контекстуалізму.

Тема 5. Контекстуалізм про значення в різних філософських теоретичних і практичних дисциплінах сьогодення.

Мова викладання: українська

Рік підготовки, шифр навчальної дисципліни: ВПЗ.08.02; друге півріччя 4-го року навчання.

Кількість кредитів 4:

Форма заключного контролю: залік.

Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 120 годин, у тому числі 42 години аудиторних занять (20 год. – лекційні заняття, 22 год. – практичні заняття), 78 годин самостійної роботи.

Викладач: Лактіонова Анна Валеріївна, доктор філос. наук, доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії філософського факультету.

Інформація про викладача:

http://philosophy.univ.kiev.ua/ua/view/prof_philosophy_dept/47/23/8